

۲۰۵۳۳۸۳

بایسته های حقوق حمل و نقل هوایی (مسئولیت خسارات و سوانح)

معین شرقی
مدرس دانشگاه

سرشناسه	: شرقی، معین، ۱۳۶۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: بایسته‌های حقوق حمل و نقل هوایی : مسئولیت خسارات و سوانح/مؤلف معین شرقی.
مشخصات نشر	: تهران : عدالت نوین ، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۲ص.
شابک	: 978-622-99605-2-3
وضعیت فهرست نه‌یسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: مسئولیت در حوادث هوایی
موضوع	: Liability for aircraft accidents
موضوع	: حمل و نقل هوایی -- قوانین و مقررات
موضوع	: Aeronautics, Commercial - Law and legislation
موضوع	: مسئولیت (حقوق)
موضوع	: Liability (Law
رده بندی کنگره	: K۴۰۹۵ :
رده بندی دیویی	: ۳۴۳/۰۹۷ :
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۸۴۴۴۷۲ :

عنوان: بایسته‌های حقوق حمل و نقل هوایی (مسئولیت خسارات و سوانح)

مؤلف: معین شرقی

ناشر: عدالت نوین

چاپ دیجیتال: طاهها

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۶۰۵-۲-۳

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۸,۰۰۰ تومان

پیش گفتار

خدایا به توکل نام اعظمت

عرصه حقوق، عرصه ای بس گسترده است و بسیاری از اسلاف و اساتید، با قلم فرسایی و ممارست بی دریغ خود، نهال نحیف دادورزی را به درختی ستر تبدیل کرده اند و نگارنده این کتاب نیز از وامداران همین صاحبان اندیشه است و آنچه به رشته تحریر درآمده، هیچ نیست جز آنچه مستقیم یا مع الواسطه از اساتید خویش آموخته است. حقوق هوایی، که بخش مهم و گسترده ای از نظام حقوق حمل و نقل ایران را به خود اختصاص داده است، به عنوان یکی از جدیدترین رشته های حقوقی، مرهون دقت نظر و تلاش بسیاری از صاحب نظران و اساتیدی است که عمری را وقف این حوزه نموده اند. در هر سطر این کتاب، نقش اندیشه این اساتید به خوبی هویداست. غرض از تألیف این کتاب، آرایه و تجمیع نظرات برای شرکت های حمل و نقل هوایی و دانش پژوهان حقوق حمل و نقل است که راهکارها و رویه های حقوقی در این زمینه را به طور کاربردی و کاربردی در برمی گیرد. این حقیر سعی نموده ام تجارب اندک خود را با توجه به مسئولیت هایی که در شرکت های حمل و نقل هوایی داشته ام به بیان ساده منتقل و در اختیار قرار دهم. در هر حال، خواندن این کتاب و کتاب هایی از این دست، هیچ کس را از مطالعه منابع بنی حقوقی، بی نیاز نمی سازد. در پایان بر خود فرض می دانم، تا از تمام اساتیدی که تا کنون در محضر آنان آموخته ام، قدر دانی کرده و از عزیزانی که با سعه صدر و گوشزد ایرادات کتاب، مرا در پیشبرد آن، یاری می رسانند، کمال تشکر را داشته باشم.

فروغ روح و دلتان به بلندای میترا

معین شرقی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل نخست- کلیات
۳	مقدمه
۴	مبحث نخست: مفاهیم و تعاریف
۴	۱- مسئولیت مدنی
۴	۱-۱ تعریف مسئولیت مدنی
۴	۱-۲ مفهوم مسئولیت مدنی
۵	۱-۳ تفاوت مسئولیت مدنی با مسئولیت اخلاقی
۵	۱-۴ قنن و مسئولیت مدنی
۵	۱-۵ امکان مسئولیت مدنی
۶	۱-۶ مبانی مسئولیت مدنی
۶	۲- سوانح هوایی
۷	۳- حمل و نقل
۷	۳-۱ قرارداد حمل و نقل
۷	۳-۲ مقررات قرارداد حمل و نقل
۹	مبحث دوم: قوانین و مقررات حاکم بر حمل و نقل هوایی بین المللی
۹	گفتار نخست: کنوانسیون ورشو ۱۹۲۹
۱۱	گفتار دوم: پروتکل های کنوانسیون ورشو
۱۱	بند نخست: پروتکل ۱۹۵۵ لاهه
۱۲	بند دوم: پروتکل گواتمالا ۱۹۷۱
۱۴	بند سوم: پروتکل های چهارگانه مونترال
۱۶	گفتار سوم: موافقت نامه مونترال
۱۷	گفتار چهارم: کنوانسیون گوادالاخارا ۱۹۶۱
۱۷	گفتار پنجم: کنوانسیون مونترال ۱۹۹۹
۲۳	مبحث سوم: مقررات ایرانی حاکم بر حمل و نقل هوایی
۲۳	گفتار اول: قانون اجازه الحاق دولت ایران به کنوانسیون ورشو مصوب ۱۳۵۴
۲۴	گفتار دوم: قانون هواپیمایی کشوری مصوب ۱۳۲۸/۵/۱

۲۴ گفتار سوم: قانون تعیین حدود مسئولیت شرکت‌های هواپیمایی ایران مصوب ۱۳۹۱

۲۵ گفتار چهارم: قانون مجازات اخلاص کنندگان در امنیت پرواز و خرابکاری در وسایل و تاسیسات هواپیمایی

۲۵ مبحث چهارم: تقسیم بندی مسئولیت متصدی حمل و نقل ایران مطابق کنوانس

۲۵ گفتار نخست: مسئولیت‌های حقوقی مشمول کنوانسیون ورشو

۲۷ بند نخست: خسارات وارده به مسافر در صورت خطای غیر عمدی

۲۸ بند دوم: خسارت وارده به مسافر در صورت خطای عمدی

۲۸ بند سوم: خسارت وارده به بار مسافر

۲۸ گفتار دوم: مسئولیت‌های خارج از شمول کنوانسیون ورشو

۲۸ بند نخست: مسئولیت کیفری در سانحه هوایی با قصد مجرمانه

۲۹ بند دوم: مسئولیت مدنی شخصی در سانحه هوایی با قصد مجرمانه

۳۰ مبحث پنجم: بررسی علل حادثه و وقوع حوادث و سوانح هوایی ایران

۳۰ گفتار نخست: عوامل انسانی در سوانح هوایی

۳۰ بند نخست: ضایع مدنی فنی و تخصصی در سیستم پروازی و ترابری کشور

۳۱ بند دوم: عوامل انسانی و سوانح

۳۰ بند سوم: تروریسم هوایی

۳۱ بند چهارم: کمبود مصوبات و قوانین ضروری مرتبط

۳۱ بند پنجم: عدم رعایت استانداردهای جهانی پروازی

۳۱ گفتار دوم: عوامل غیر انسانی موثر در سوانح هوایی

۳۱ بند نخست: تحریم نظام بین الملل

۳۳ بند دوم: فرسودگی و اورهال بودن مستمر ناوگان هوایی کشور

۳۳ بند سوم: شرایط جوی و محیطی

۳۵ فصل دوم- مبنای مسئولیت مدنی ناشی از سوانح هوایی

۳۷ مقدمه

۳۸ مبحث نخست: مبنای فقهی و حقوقی مسئولیت مدنی در سوانح هوایی

۳۸ گفتار نخست: مبنای فقهی

۳۸	بند نخست: قاعده لاضرر
۳۹	تطبیق قاعده لاضرر با مسئولیت مدنی ناشی از سوانح هوایی
۴۰	بند دوم: قاعده اتلاف
۴۱	تطبیق قاعده با قانون مسئولیت مدنی:
۴۲	گفتار دوم: مبانی حقوقی مطابق کنوانسیون ورشو
۴۶	مبحث دوم: انواع خسارات وارده به مسافری در نتیجه سانحه ی هوایی
۴۶	گفتار نخست: خسارات مالی و جانی وارده به مسافر
۴۶	بند نخست: مقررات راجع به فوت و صدمه جسمی در پروازهای خارجی
۵۱	بند دوم: مقررات راجع به فوت و صدمه جسمی در پروازهای داخلی ایران
۵۵	بند م: خسارات وارده به وسایل شخصی مسافر
۵۷	راجع وسایل شخصی مسافر
۵۷	الف: وسایل شخصی تحویل شده به شرکت حمل و نقل هوایی
۵۹	۱- حوه جبران خسارت وسایل شخصی تحویل
۶۰	ب: پرداخت خسارت ویژه
۶۲	ب: وسایل همراه مسافر
۶۲	۱: نحوه جبران خسارت
۶۳	گفتار دوم: خسارات معنوی وارده به مسافر
۶۴	بند نخست: مقررات جبران خسارت معنوی مطابق قوانین داخلی
۶۵	الف: مبنای فقهی خسارت معنوی
۶۵	۱. قاعده لاضرر
۶۵	۲. قاعده نفی عسر و حرج
۶۶	۳. قاعده اتلاف
۶۶	ب: مبنای حقوقی خسارت معنوی
۶۶	۱. نظریه فرضی تقصیر
۶۶	۲: مسئولیت بدون تقصیر
۶۷	۳. مسئولیت مبتنی بر تقصیر
۶۷	۴. نظریه خطر
۶۸	۵. نظریه تضمین حق

۶۹	ج: رویه قضایی محاکم ایران در جبران خسارت معنوی
۷۰	بند دوم: مقررات جبران خسارت معنوی طبق رویه و قوانین خارجی
۷۰	الف: مبانی قانونی جبران خسارت معنوی در قوانین خارجی
۷۰	۱: حقوق انگلستان
۷۱	۲: حقوق فرانسه
۷۱	مبحث سوم: موارد معافیت شرکتهای هواپیمایی از جبران خسارت
۷۲	گفتار نخست: اتخاذ کلیه تدابیر لازم از سوی شرکت هواپیمایی
۷۳	گفتار دوم: علل خارج از اراده ی شرکت هواپیمایی
۷۴	گفتار سوم: نقش زیان دیده در ایجاد خسارت
۷۵	گفتار چهارم: عدم اعتراض زیان دیده در مواعد مقرر
۷۹	مبحث چهارم: موارد نشدنی مسئولیت شرکتهای هواپیمایی
۷۹	گفتار نخست: نصیب شرکتهای هواپیمایی در ایجاد خسارت
۸۲	گفتار دوم: عدم رعایت احتیاطات
۸۵	فصل سوم: شرط تغییر محدود مسئولیت زیان و مکان مسئولیت و چگونگی تعیین سبب مسئول
۸۷	مقدمه
۸۸	مبحث نخست: بررسی اعتبار شرط تغییر محدود مسئولیت
۸۸	گفتار نخست: بررسی اعتبار شرط عدم مسئولیت در فقه امامیه و حقوق ایران
	بند نخست: تفاوت شرط محدود کننده مسئولیت و عدم مسئولیت
۹۰	بند دوم: دلایل بطلان شرط عدم مسئولیت
۹۰	الف: نظریه بطلان به استناد اسقاط مالم یجب
۹۱	نقد نظریه بطلان به استناد اسقاط مالم یجب
۹۲	بند سوم: دلایل اعتبار شرط عدم مسئولیت در فقه امامیه و حقوق ایران
۹۳	الف: اصول کلی
۹۳	۱: اصل آزادی قراردادهای
۹۴	۲: اصل صحت
۹۴	۳: امکان اسقاط حق بوسیله زیان دیده
۹۴	ب: عدم مغایرت با نظم عمومی

۹۵	گفتار دوم: بررسی اعتبار شرط عدم مسئولیت برای شرکتهای هواپیمایی
۹۷	گفتار سوم: بررسی اعتبار شرط افزایش مسئولیت در فقه امامیه و حقوق ایران
۹۸	گفتار چهارم: بررسی اعتبار شرط افزایش مسئولیت برای شرکتهای هواپیمایی
۹۹	مبحث دوم: زمان و مکان مسئولیت
۹۹	مبحث سوم: چگونگی تعیین سبب مسئول مطابق کنوانسیون ورشو
۱۰۲	مبحث چهارم: چگونگی تعیین سبب مسئول در سوانح هوایی مطابق قوانین و رویه محاکم
۱۰۲	گفتار نخست: رعایت کنوانسیون ورشو ۱۹۲۹ اصلاحی لاهه
۱۰۲	گفتار دوم: عایت قوانین و مقررات داخلی ایران طبق رویه محاکم
۱۰۵	فصل چهارم
۱۰۷	مقدمه
۱۰۷	مبحث اول- مسئولیت متعددی حمل و نقل
۱۰۸	گفتار اول: ماهیت مسئولیت متعددی حمل و نقل از دیدگاه قانون مدنی
۱۰۸	بند اول: مسئولیت متعددی حمل و نقل از دیدگاه قانون مدنی
۱۱۲	گفتار دوم: ماهیت مسئولیت متعددی حمل و نقل بر قانون تجارت
۱۲۲	گفتار سوم: تعهد به وسیله و تعهد به نتیجه در سیستم ورشو
۱۲۴	گفتار چهارم: تعهد به وسیله و تعهد به نتیجه در سیستم مونترال
۱۲۴	بند اول: رابطه سببیت
۱۲۷	گفتار پنجم: مسئولیت های سیاسی و اداری ناشی از سوانح هوایی
۱۲۸	بند اول: کنوانسیون ورشو ۱۹۲۱
۱۳۱	بند دوم: کنوانسیون مونترال ۱۹۹۹
۱۳۹	مبحث دوم: ورود زیان
۱۴۱	گفتار اول: خسارت عدم التفع
۱۴۳	گفتار دوم: ورود خسارت مالی
۱۴۴	گفتار سوم: نقض عهد خوانده
۱۴۴	نمونه آرای مطالبه خسارت مالی ناشی از سوانح هوایی
۱۴۶	بند اول: خسارات وارده به کالا
۱۴۶	بند دوم: خسارات به وسایل شخصی مسافر
۱۴۹	بند سوم: ورود خسارت مالی به اشخاص ثالث
۱۵۰	بند چهارم: فوت مسافر

۱۵۰	بند پنجم: آسیب بدنی
۱۵۲	مبحث دوم: وقوع حادثه در طول مدت معین
۱۵۲	گفتار اول: وقوع حادثه در حین پرواز
۱۵۳	گفتار دوم: وقوع حادثه در جریان عملیات سوار شدن به هواپیما
۱۵۷	گفتار سوم: وقوع حادثه در جریان عملیات پیاده شدن از هواپیما
۱۵۸	بند اول: حادثه و عملیات تروریستی
۱۶۳	بند دوم: وقوع حادثه در صورت ارتکاب جرائم غیر از عملیات تروریستی
۱۶۷	گفتار پنجم: موارد معافیت از مسئولیت - ورشو
۱۶۸	بند اول: اتخاذ کلیه تدابیر لازم
۱۷۲	بند دوم: عدم امکان اتخاذ تدابیر لازم (قوه قاهره)
۱۸۳	مبحث سوم: مسئولیت معبر رد و نامحدود متصدی
۱۸۳	گفتار اول: مسئولیت معبر رد
۱۹۴	گفتار دوم: اثر توافر در مسئولیت متصدی
۱۹۶	گفتار سوم: شرط توسعه در نفع قوه قاهره
۱۹۶	گفتار چهارم: شرط تحدید نفع مسئولین و میزان یا مبلغ آن
۱۹۸	گفتار پنجم: شرط کاهش مدت اقامت در هوا (تحدید مرور زمان)
۱۹۹	نتیجه گیری
۲۰۲	فهرست منابع